

Font Márta

## Egyetemi hagyományok és tanárképzés. Az intézményi keretek változása Pécsen

A pécsi tanárképzés múltja elválaszthatatlan a Pécsi Tudományegyetem egészének történetétől, az egyetem – illetve egyes karainak – a létezésért folytatott időnként heroikus küzdelmétől. Ez a történet ugyanakkor példa arra is, hogy a hagyomány milyen energiákat képes megmozgatni – nemegyszer reménytelennek tűnő helyzetekben is.

A tanárképzés – mint a felsőoktatás sajátos képzési területe – a 20. századi intézménytörténethez kapcsolódik, de nem térhetünk ki az elől, hogy ne vessünk egy pillantást a pécsi egyetemi hagyomány gyökereire. Már a középkori egyetemalapítást is számos probléma kísérte, olyan problémák, amelyek napjainkban is „visszaköszönnek”, például a finanszírozás, a célok és lehetőségek között feszülő ellentmondás, stb. A tanárképzés ekkor nem különült el az oktatáson belül, hanem annak valóban szerves részét alkotta a *docendo discimus* elvének megfelelően. A középkori egyetem létezése erőteljesen kötődött a püspök személyéhez (Koppenbachi Vilmos), de ugyanez elmondható a 18. századi egyetemalapítási kísérletről is (Klimo György). Ez utóbbinak köszönhető a PTE könyvtárának alapja, a Klimó-gyűjtemény.

### A középkori gyökerek

A leghíresebb középkori egyetemek (Bologna, Párizs, Oxford) esetében az alapítás dátumát nem is ismerjük, mivel a tudománynak ezek a központjai fokozatosan alakultak ki. A 14–15. században azonban az egyetemalapítás presztízsnövelő tényezővé vált azok számára, akik ezt kezdeményezték; az alapítás joga azonban továbbra is a Szentzsék kezében volt. A pécsi egyetem alapítása illeszkedik az új, 14. századi közép-európai egyetemek sorába: Prága (1348), Krakkó (1364), Bécs (1365), Pécs (1367). Mindegyiknél tapasztalható volt, hogy a kezdetek után – elsősorban pénzügyi – nehézségek léptek fel, de Prága, Bécs és Krakkó esetében ezek megoldódtak, és hamarosan az egyetemi tanulmányok kedvelt helyszínei lettek.<sup>1</sup> Pécs nem élte túl ezt a krízist, hiszen hamarosan újabb magyar városokban indult egyetem, és a pécsi tradíciókra sehol sem építettek. Ám ezek az alapítások, Óbudán két alkalommal (1395, 1410), majd Pozsonyban (1467), még annyi nyomot sem hagytak maguk után, mint a korábbi pécsi.<sup>2</sup> A három egykorú külföldi alapítást az különböztette meg a magyarországiaktól, hogy a legfontosabb uralkodói rezidenciákon létesültek, így a mindenkor uralkodóhoz jobban kötődtek.

A pécsi püspökség és a pécsi egyetem történetének első kutatója Koller József volt,<sup>3</sup> aki a pápai iratanyagot is tanulmányozva írta meg történeti összefoglalóját. Véleménye szerint a pécsi egyetem egészen a mohácsi csatáig működött. Ezt arra az elbeszélő forrás-

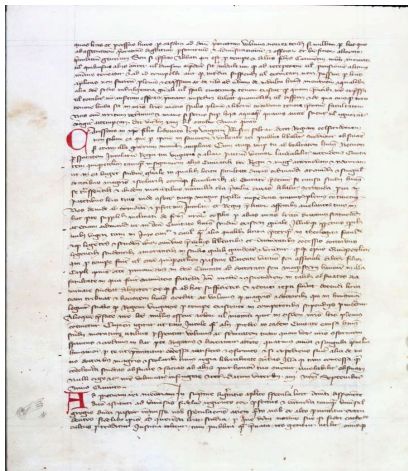
1 KUBINYI 1971. 58–78.; MATSCHINEGG 2001. 109–116.; FEDELES 2011a. 14–31.

2 BÉKEFI 1909; KLÁNICZAY 1974. 161–177.; KLÁNICZAY 1984. 35–44.

3 KOLLER 1784–1812.

ből származó hírre alapozta, hogy a mohácsi csatában néhány pécsi diák is életét vesztette.<sup>4</sup> Ezek a diákok azonban a káptalani iskolai tanulói lehettek. Később megfogalmazódott egy szkeptikus vélemény is, amely szerint a pécsi egyetemet csak megalapították, de soha nem működött,<sup>5</sup> mivel egyetlen matrikulát sem ismerünk.

Az egyetem megalapításáról egy pápai oklevél tanúskodik, amelyet V. Orbán pápa állított ki 1367. szeptember 1-jén. (1. kép) Az oklevél hírt ad arról, hogy az alapítást Nagy Lajos király (1342–1382) kezdeményezte: „(...) *Lajos, Magyarország dicső királya, a mi Krisztusban kedves fiunk részéről indítvány tétellett (...), hogy az Apostoli Szék által állíttassék fel egy mindenféle megengedett fakultással felruházott egyetem (...)*”.<sup>6</sup> A pápai rendelkezés szerint az oktatás és a vizsgáztatás a pécsi püspök és a káptalan ellenőrzése alatt történjék: „(...) *azon kar doktora (...)* ahol a vizsga történt, bemutatssa őket a mindenkori pécsi püspöknek, vagy ha a pécsi egyház nélkülözné pásztorát, a vikáriusnak vagy a káptalan offiálisának”.<sup>7</sup> Ekkor a német származású Wilhelm von Koppenbach (1361–1374) volt Pécs püspöke, aki 1358 óta állt a magyar király szolgálatában mint *comes capellae regiae* és *secretarius et predilectus consiliarius*. Vilmos püspök életéről vajmi keveset tudunk, a rendelkezésre álló adatokat Harald Zimmermann foglalta össze.<sup>8</sup> A magyar király szolgálatában állva kísérete el Erzsébet anyakirálynét Marburgba, Szent Erzsébet sírjához.<sup>9</sup> Ami az egyetemalapítás szempontjából igen fontos, hogy a Velencével kötött



1. kép  
A középkori egyetem alapító oklevele

békéhez (1358. február 1.) vezető tárgyalásokon Vilmos püspök is Zárában tartózkodott a királlyal. A másik részről a béketárgyalásokat folytató csoportban jelen volt Bartolomeo Piacentini, a páduai egyetem jogászprofesszora.<sup>10</sup> A következő években Bartolomeo Piacentini többször is felbukkant a magyar királyi udvarban, és aligha lehet véletlen, hogy 1367-ben Viterbóban is jelen volt. A pécsi alapítás és Pádua működése közötti hasonlóság (a kancellár szerepe és a *studium generale* megnevezés) szintén nem lehet véletlen, mögötte Bartolomeo Piacentini tevékenységét sejtethetjük.

A pécsi egyetem alapításában bizonyosan a király volt a kezdeményező, ám az anyagi bázist a pécsi püspök biztosította. A Szentszék 14. századi gyakorlata szerint a döntések

4 A korábbi vélekedésekről lásd BODA 2002. 71.

5 BARTA 1937.

6 „(...) *pro parte carissimi in Christo filii nostri Ludivici Regis Hungariae Illustris fuit propositum (...)* ordinari per sedem Apostolicam studium generale in qualibet licita facultate (...)”. In: MEMORIA 1995. 53.; magyar fordítása: KOSZTA 1996. 49.; legújabban németül: ROTH–GÜNDISCH 2010. 33–34.

7 „(...) *in qua examinatio fuerit facienda episcopo Quinque Ecclesien. qui pro tempore fuerit, vel ecclesia Quinque Ecclesien. vacante, vicario, seu officiali dilectorum filiorum Capituli ipsius Ecclesie presententur (...)*”. In: MEMORIA 1995. 54.; magyarul: KOSZTA 1996. 50.

8 ZIMMERMANN 2001. 33–39.; legutóbb magyarul: PETROVICS 2005. 29–40.

9 ZIMMERMANN 2001. 34.

10 FEDELES 2009. 557.

előkészítéséhez tartozott, hogy pápai legátust küldtek ki a helyszínre.<sup>11</sup> A pécsi alapítólevél kelte előtt három nappal érkezett vissza magyarországi útjáról Viterbóba Radolphus de Castello ágostonrendi szerzetes, teológiaprofesszor. Valószínű ennek tudható be az oklevél azon kitétele, hogy „(...) a mondott város alkalmasságát – amit a tudomány magjainak megsokszorozására és üdvös hajtásainak előbozására az ország többi városai között leginkább megfelelőnek mondanak – megítélván (...)”.<sup>12</sup> Van másutt is arra példa, hogy az egyház finanszíroz egy új intézményt, de ezúttal a pápa a király szerepvállalásával nem lehetett elégedett, emiatt kelt már másnap, 1367. szeptember 2-án egy királynak szóló levél, amely a király számára kötelezettséget írt elő: „Akarjuk továbbá, hogy azokról a doktorokról és magiszterekről, akik ezen az egyetemen tanítanak, Magyarország mindenkori királya megfelelő járadékkal gondoskodjék.”<sup>13</sup>

Pécs püspöki város volt, ezért a város polgárainak nem volt joga az alapításban közreműködni. Azt viszont tudjuk, hogy Pécs püspöke a leggazdagabbak közé tartozott, csupán az esztergomi érseknek volt nagyobb jövedelme,<sup>14</sup> amit a város polgárai is gyarapítottak. Igazolható, hogy Pécs polgárai érdekeltek voltak a bécsi és észak-itáliai kereskedelemben.<sup>15</sup> Pécs a földesúri város jogi státusza ellenére regionális központtá fejlődött, betöltötte a térségben hiányzó szabad királyi város (*civitas libera regia*) szerepét.<sup>16</sup>

Pécssett már az egyetemalapítás előtt is többféle oktatásról tudunk: ismert volt egy káptalani iskola (*schola maior*) és a dominikánusok iskolája (*schola*). Mindkettő szolgálhatott alapul az alapítandó egyetem számára mint *facultas artium*, amelyben az oktatás az egyetem megszűnte után is folytatódott.<sup>17</sup> A teológiai fakultás létrehozását a pápai alapítólevél kimondottan tiltotta, mint a másik három kortárs egyetem esetében is. Orvosi karról a dokumentumban nincs szó. Létezését Petrovich Ede vetette fel, de a városban működő kórház ehhez nem elegendő érv.<sup>18</sup> Az egyetem alapítása tehát a *facultas artium* alapjául szolgáló iskolákra építve lényegében a jogi kar létrehozását jelentette.<sup>19</sup>

Mivel matrikulák nem maradtak fenn, nehéz megállapítani meddig is működött az egyetem. Az alapító Vilmost követő püspök Alsáni Bálint volt (1374–1408), aki szintén viselte az egyetem kancellárja címet. Alsáni abból a magyarországi elitből származott, amely az Anjou uralkodóknak köszönhette felemelkedését. Rokoni kötődései miatt nem tudott kimaradni az elit hatalmi küzdelmeiből: már az 1370-es években konfliktusai támadtak az esztergomi érsekkel, a zágrábi püspökkel, saját egyházmegyéjében pedig a káptalannal és néhány apáttal. Zsigmond trónra lépése után (1387) kikerült a politikai elitből.<sup>20</sup> Mind a konfliktusok, mind a püspök háttérbe szorulása kedvezőtlenül hatott a püspökség bevételeire, ezen keresztül az egyetem sorsára is. Zsigmond pedig már 1395-

11 FEDELES 2009. 559.

12 „(...) ydoneitate dicte civitatis, que ad multiplicanda doctrine semina et germina salutaria producenda magis accomoda et idonea inter alias civitates dicti regni fore dicitur (...)”. In: MEMORIA 1995. 53–54.; magyarul: KOSZTA 1996. 50.

13 „(...) volumus, quod Magistris et Doctoribus, qui in huiusmodi legunt studio, per Regem Ungarie pro tempore existentem, in competentibus stipendiis provideatur (...)”. In: MEMORIA 1995. 56–57.; magyarul: KOSZTA 1996. 50.

14 MÁLYUSZ 2007. 172.

15 PETROVICS 2001. 163–196.

16 KUBINYI 2001. 43–52.

17 FEDELES 2011b. 150–155.; FEDELES 2011a. 28.

18 PETROVICH 1960. 273.; FONT 2001a. 75–85.; FONT 2001b.

19 FONT 2002. 479.

20 FEDELES–KOSZTA 2011. 106–111.

ben Óbudán egy új egyetem alapításával próbálkozott.<sup>21</sup> Ez alapján a pécsi egyetem megszűnését az 1380-as évekre datálhatjuk.

A középkori egyetemekre azért sem árt odafigyelnünk, mert létük és működésük több, ma is aktuális jellemzőt tartalmaz. Az első mindjárt az elnevezésben van. Az *universitas* elnevezés eredendően közösséget jelentett, azaz a tanárok és tanulók közösségét, akik a tudomány művelésén együttesen munkálkodnak. A *docendo discimus* (= tanítva tanulunk) elve lényegében a mai *life long learning* megfogalmazása. Az utóbbi másfél évtizedben kibontakozott *Erasmus mobilitás* pedig a peregrináció felelevenítése; csak épp a középkorban nyelvi egyszerűbben zajlott: hiszen a tanítás és a könyvek nyelve mindenütt a latin volt. Persze nem gondolhatjuk, hogy a diákok egymás között is mindig latinul társalogtak, az azonos helyről érkezettek csoportjaiban (*natio*) az otthon nyelve is jelen volt. A felsoroltakon kívül középkori eredetű az egyetemi autonómia, és a tudományok közötti mezsgye átjárhatósága, azaz az interdiszciplinaritás. A kétszintű képzést viszont indokolatlanul képzelik bele sokan a középkori egyetemi rendszerbe. Igaz, hogy létezett a *baccalaureatus* és a *magister* szint, de az első a *facultas artium* elvégzését, azaz az alapot jelentette, ezt követően lehetett más karon (jog, orvoslás, teológia) tanulni. Mintha ma mindenkinek csak bölcsészdiploma birtokában lehetne mással foglalkozni.

## A Magyar Királyi Erzsébet Tudományegyetem

A 20. században Pécs az egyetemét – a kezdeti négy kar mindegyikét – tulajdonképpen Trianonnak köszönheti: az 1912-ben Pozsonyban alapított egyetem eredeti helyszínéről távozni kényszerült.<sup>22</sup>

Az egyetem pozsonyi léte sem volt zökkenőmentes, rányomta bélyegét az első világháború, a folyamatos pénzsűke. Az 1912. évi alapítás után az első tanév csak két évvel később, 1914 őszén kezdődött el. Az egyetem avatóünnepségére újabb két évet kellett várni, mígnem 1916. november 19-én (Erzsébet napon) sor került rá. Az oktatás 1914. évi kezdete a jogi és orvosképzést jelentette, a Bölcsész-, Nyelv- és Történettudományi Kar több éves késedelemmel, 1918-ban indult el. És 1920-ban az egyetemnek távoznia kellett a városból.

Egy rövid átmeneti budapesti időszak (1920–1923) után került a „pozsonyi” egyetem Pécsre. A Pécsre helyezésről szóló döntés 1921-ben megszületett, de a pécsi oktatás kezdete 1923 őszéig húzódott. Mind a budapesti, mind a pécsi időszakot ideiglenesre tervezték. Pécs lett a tanárképzés gazdája a Bölcsész-, Nyelv- és Történettudományi Kar lett.<sup>23</sup> Ehhez a karhoz tartozott a Földrajzi Intézet és a mindössze hat évig fennállt Állattani Intézet is. Pécs lett az egész egyetemi oktatás a Rákóczi út 80-ban nyert elhelyezést. A hely igen szűkös volt, az egész Bölcsész-, Nyelv- és Történettudományi Kar egyetlen (!) tanteremmel, és intézetenként egy-egy szemináriumi teremmel rendelkezett. A könyvtári állomány a folyosókon szekrényben kapott helyet. A helyszűke akkor enyhült, amikor 1934-ben megépült a jogi kar részére az új épületszárny. De a tervezett bölcsészkar-i épület nem készült el.

<sup>21</sup> SZÖGI 1995. 25–36.

<sup>22</sup> POHÁNKA 2011a. 49–52.; POHÁNKA 2011a. 52–54.

<sup>23</sup> Működéséről lásd BTK JKV 2012.

A karon az alábbi intézetek működtek (1. táblázat):<sup>24</sup>

Magyar Történeti Világtörténeti	Német Nyelv és Irodalom Francia Nyelv és Irodalom Olasz Nyelv és Irodalom
Filozófia Klasszika Filológia (1935-től Ókortudományi)	Pedagógia (1924-től)
Magyar Nyelvtudomány Magyar Irodalomtörténet	Állattani (1927–1933) Földrajzi

1. táblázat – Az Erzsébet Tudományegyetem Bölcsészet-, Nyelv- és Történettudományi Karának intézetei

Az intézetek élén egy-egy nyilvános rendes tanár állt, a professzori kar létszáma – az intézetek számától függően – 8–12 között mozgott. Az összes tanár és a tudományos segédszemélyzet kari összlétszáma nem haladta meg a 30 főt. A Bölcsészet-, Nyelv- és Történettudományi Karon 1923–1940 között összesen 19 professzor<sup>25</sup> oktatott. Ugyanezen idő alatt a jogi karon 17, a teológiai karon 12, az orvosi karon pedig 45 professzor működött. Ezek a számok az orvosi kar túlsúlyát tükrözik a másik háromhoz képest, amelyek között nem volt lényeges nagyságrendi különbség. A rektori tisztség betöltésénél<sup>26</sup> nem ez az arány érvényesült. Az 1923–1940 közötti tizennyolc évben hét alkalommal a bölcsészkar adta az egyetem rektorát.<sup>27</sup> (2. táblázat)

1923/1924	Halasy-Nagy József
1926/1927	Gyomlay Gyula
1929/1930	Weszely Ödön
1932/1933	Hodinka Antal
1935/1936	Prinz Gyula
1938/1939	Birkás Géza
1941/1942	Vargha Damján

2. táblázat – Az Erzsébet Tudományegyetem bölcsészrektorai

Kezdetben a beiratkozott hallgatók létszáma is alacsony volt. 1926-ra emelkedett száz fölé, majd lassan megközelítette a kétszázat. Sajnos az adatok 1936-tól nem állnak rendelkezésre, de gyaníthatóan az 1934-től kezdődő csökkenés folytatódott.

<sup>24</sup> SZABÓ 1940. 178–182.; LENGVÁRI 2011. 75–79.

<sup>25</sup> CZIBÓK–JANKOVITS–NAGY 2000. 19–33. Itt összesen 23 professzor szerepel, de közülük négyen az 1983-ban újrainduló egyetemi képzés résztvevői voltak.

<sup>26</sup> A korabeli szabályzat szerint a rektort évenként választották.

<sup>27</sup> CZIBÓK–JANKOVITS–NAGY 2000. 15.

A beiratkozott hallgatók száma az alábbiak szerint alakult (3. táblázat):<sup>28</sup>

Tanév	I. félév	II. félév	Tanév	I. félév	II. félév
1923/1924	45	41	1932/1933	186	174
1924/1925	53	50	1933/1934	180	166
1925/1926	80	82	1934/1935	158	143
1926/1927	116	111	1935/1936	143	142
1927/1928	143	140	1936/1937	122	120
1928/1929	160	156	1937/1938	Nincs adat	Nincs adat
1929/1930	173	159	1938/1939	Nincs adat	Nincs adat
1930/1931	188	176	1939/1940	Nincs adat	Nincs adat
1931/1932	179	167			

3. táblázat – Az Erzsébet Tudományegyetem Bölcsészeti-, Nyelv és Történettudományi Karára beiratkozott hallgatók száma

A vizsgázók száma az alábbiak szerint alakult (4. táblázat):<sup>29</sup>

Tanév	Alapvizsga	Szakvizsga	Szigorlat	Doktori oklevél	Tanári oklevél
1923/24	4	3	1	1	4
1924/25	15	3	6	5	3
1925/26	–	–	7	8	2
1926/27	12	9	3	3	3
1927/28	26	6	5	5	9
1928/29	33	10	9	8	7
1929/30	23	17	9	9	11
1930/31	41	20	9	6	14
1931/32	25	43	8	11	22
1932/33	38	38	3	3	33
1933/34	24	30	26	27	37
1934/35	30	33	13	15	32
1935/36	25	30	25	21	35
1936/37	13	19	25	29	29

4. táblázat – Az Erzsébet Tudományegyetem Bölcsészeti-, Nyelv- és Történettudományi Karán alap-, szakvizsgát és szigorlatot tett, valamint doktori és tanári oklevelet szerzett hallgatók száma

<sup>28</sup> SZABÓ 1940. 175.

<sup>29</sup> SZABÓ 1940. 176–177.



2. kép

A képen balról jobbra haladva:

Zolnai Gyula, Thienemann Tivadar, Császár Elemér, Kornis Gyula,  
Prinz Gyula, Koltay-Kastner Jenő, Koszó János, Tóth László,  
Halasy-Nagy József, Weszely Ödön, Vargha Damján, Bozóky Géza,  
Gyomlay Gyula, Hodinka Antal, Holub József, Birkás Géza

1925-től a bölcsészkar 1940-ben kezdődött „szüneteltetéséig” a Középiskolai Tanárképző Intézet<sup>30</sup> volt a tanárképzés felelőse (ma úgy mondanánk: szakgazdája). Ez az intézet biztosította az Erzsébet Tudományegyetemen a tanárjelöltek speciális, szakmai felkészítését. Szervezetileg az egyetem „mellett” létrehozott intézmény tanári kara alapvetően a bölcsészkar oktatóiból állt. A tanári oklevél megszerzéséhez az ún. Tanárvizsgáló Bizottság előtt kellett vizsgát tenni. A pozsonyi időszakban a Pozsonyi Országos Középiskolai Tanárvizsgáló Bizottság elnöke Kornis Gyula (1918–1921) volt, a budapesti átmeneti időszakban pedig Császár Elemér (1921–1923). Pécssett a M. Kir. Erzsébet Tudományegyetem mellett működő Országos Középiskolai Tanárvizsgáló Bizottság elnöki tisztét Weszely Ödön töltötte be, tagjait (vizsgáztató tanárait) pedig a kar professzoraiból állították össze (5. táblázat):

Császár Elemér (magyar nyelv és irodalom)
Birkás Géza (francia nyelv és irodalom)
Nagy József (filozófia és pedagógia)
Gyomlay Gyula (klasszika filológia)
Prinz Gyula (földrajz)
Thienemann Tivadar (német nyelv és irodalom)
Vári Rezső (klasszika-filológia)
Zolnai Gyula (magyar nyelvészet)
Holub József (magyar történelem)

5. táblázat – A M. Kir. Erzsébet Tudományegyetem mellett működő Országos Középiskolai Tanárvizsgáló Bizottság tagjai 1921 és 1923 között

A tanári képesítés megszerzésének alapelveit és követelményeit Weszely Ödön és Halasy-Nagy József professzoroktól vett egy-egy idézettel lehet a legjobban jellemezni:

*„A szakképzés és a tiszta tudomány ellentéte csak látszólagos. Igazi szakember senki sem lehet pusztán alkalmazott tudománnyal, tiszta tudomány nélkül; alapos gyakorlat nem lehetséges elméleti belátás nélkül.”<sup>31</sup> „Szerintem a tanárjelölt is akkor készül elő legjobban a maga hivatására, ha éppúgy, mint a tisztán tudományos grádustra törekvő hallgató, minél alaposabb elméleti tudományos ismeretek megszerzésére törekszik. Csak az tud igazán tanítani, akinek van mit tanítani. Tudományt pedig csak szabad szellemmel, az igazság elfogulatlan szemléletével lehet szerezni, tehát engedni kell, hogy a jelölt két kézzel merítessen mindazokból a forrásokból, melyekhez az egyetemen hozzájuthat.”<sup>32</sup>*

Az Erzsébet Tudományegyetem pécsi működése során mindig a „levegőben volt” az elhelyezés ideiglenessége. A Sopronban működő teológiai kar kötődése laza volt a pécsiekhez. Az orvosi kar stabil és jelentős létszáma, valamint a kialakult klinikai háttér, a jogi kar számára az 1934-re elkészült új épület stabilitást adott az ideiglenességben. A

<sup>30</sup> POLYÁK 2013. 32–35.

<sup>31</sup> WESZELY 1929; Weszely Ödön munkásságáról lásd: SÁNDOR 2010. 406.

<sup>32</sup> Dr. Halasy-Nagy József hozzászólása. In: MÁRTONFFY 1937. 40.; Halasy-Nagy József munkásságáról lásd: GYÁNTI 2010. 284.



bölcsészkar számára tervezett épület nem készült el, pénzügyi gondok mellett személyi problémák is felmerültek.<sup>33</sup> Például a történeti intézetek élére nem sikerült megfelelő professzorokat találni (Hodinka Antal 1934-ben nyugdíjba vonult, Holub József 1938-tól a jogi karon oktatott), 1935–1938 között a két intézetet összevonták. Úgy tűnik, a bölcsészkar helyzete szilárdult meg legkevesbé a pécsi évek alatt, ezért kerülhetett sor 1940-ben a megszüntetésére.

Az 1940. évi XXVIII. törvénycikk megfogalmazása szerint: „(...) a Magyar Királyi Erzsébet Tudományegyetem Bölcsészettudományi Karának (...) működését az 1940/41. tanévtől kezdve a további törvényes intézkedésig szüneteltetni kell.”<sup>34</sup> Az egyetem nem értett egyet az intézkedéssel, tiltakozásként bölcsészrektort választottak a Pécsen maradt Vargha Damján személyében. A többi professzor elhagyta a várost.<sup>35</sup> Kolozsvárra távozott Koszó János, a Német Intézet; Prinz Gyula, a Földrajzi Intézet és Tóth László, az Egyetemes Történeti és Magyar Történeti Intézetek professzora. Szegedre került Kerényi Károly, az Ókortudományi Intézet; Halasy-Nagy József, a Filozófia Intézet; Klemm Antal, a Magyar Nyelvtudományi Intézet; Birkás Géza, a Francia Intézet; Bognár Cecil Pál, a Pedagógiai Intézet és Koltay-Kastner Jenő, az Olasz Intézet professzora. Debrecenben folytatta tanári működését Paulovics István, az Ókortörténeti Intézet professzora. Egyedülként maradt Pécsen Vargha Damján, a Magyar Irodalomtörténeti Intézet tanára. Szétszóródott a bölcsészkar legértékesebb vagyona, a könyvvállomány.<sup>36</sup> (6. táblázat)

Intézet	Letétként átadandó		Az Intézet könyveinek %-a	Pécsi Egyetemi Könyvtár megőrzésére
	darab	Egyetem		
Ókortört. és Archeológia	62	Debrecen	20	256
Földrajzi	1084	Kolozsvár	20	3966
Egyetemes Tört.	822	Kolozsvár	40	1203
Magyar Történeti	570	Kolozsvár	15	3791
Német	1186	Kolozsvár	20	4380
Olasz	2161	Szeged	85	341
Filozófiai	2608	Szeged	50	2571
Francia	1991	Szeged	50	2065
Ókortudományi		Szeged	100	
Magyar Nyelvtud.		Szeged	100	
Pedagógia		Szeged	100	

6. táblázat – A Bölcsész-, Nyelv- és Történettudományi Kar könyveinek sorsa a kar „szüneteltetése” után

<sup>33</sup> Lásd a tanárok távozását, ill. pótlásukra történt javaslatokat a kar tanácsülési jegyzőkönyveiben: BTK JKV 2012. 141–190.

<sup>34</sup> Lásd 1940. évi XXVIII. törvénycikk 3.§ (1), idézi Kovács 2012. 17.

<sup>35</sup> SCHUCH 2001. 301–306.

<sup>36</sup> SCHUCH 2001. 303.

A kar távozása után az egyetem rektora, Vargha Damján tett javaslatot a Dunántúli Tudományos Intézet felállítására. A háború után, 1945. július 31-i ülésén az egyetem Szenátusa ismételten kérelmezte a bölcsészeti kar újraindítását, amit az időközben megalakult Orosz Intézet létesítése is indokolt. A többször megismételt kérésre kiterő válaszok érkeztek, például 1947-ben a választásokra való hivatkozással. Az 1940-től 1948-ig folyamatos újraindítási törekvéseket – a formálódó pártállami struktúra céljainak megfelelően – a személyi összetételében és az oktatás-nevelés terén is eltérő gyakorlatot követő Pécsi Pedagógiai Főiskola megszervezése tette okafoyottá.

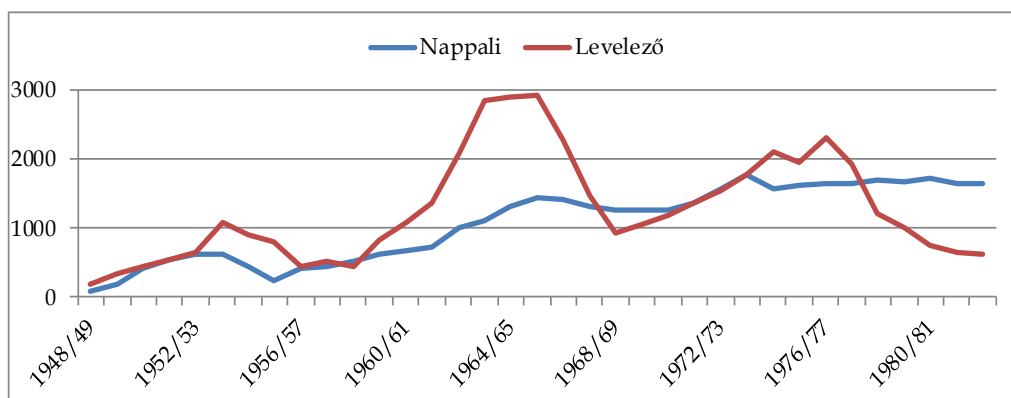
## A Pedagógiai Főiskola<sup>37</sup>

1948-tól kezdve a főiskola a képzés kísérleti terepe volt: két-, három- és négyéves képzési ciklusokban két-három szakkal rendelkező diplomásokat bocsátott ki. (7. táblázat)<sup>38</sup>

1948–1950	hároméves szakcsoportos képzés
1950–1954	kétéves kétszakos képzés
1954–1959	hároméves kétszakos képzés
1959–1964	négyéves háromszakos képzés
1964–1982	négyéves kétszakos képzés

7. táblázat – A Pécsi Pedagógiai/Tanárképző Főiskola képzési rendszerei 1948 és 1982 között

A kialakulatlan képzési struktúra ellenére jelentős számú hallgató képzése folyt az új intézményben, amelyet a tanárhiány indokolt. (1. ábra) Az 1960-as évektől hirtelen emelkedett a levelező képzésben résztvevők száma,<sup>39</sup> a háttérben az ún. képesítés nélküli pedagógusok alkalmazása (is) állt. 1964-ig ezt az intézményt is instabilitás jellemezte, a gyakori átszervezések mellett hiányzott (fel sem merült) a rendszeres kutatómunka követelménye.



1. ábra – A Pécsi Pedagógiai/Tanárképző Főiskola nappali és levelező hallgatóinak létszámalakulása 1948 és 1982 között

<sup>37</sup> POLYÁK 2011. 105–114.

<sup>38</sup> Az 1982-ben felvettek tanulmányait 1986-ban fejezték be.

<sup>39</sup> Az ábra Polyák Petra összeállítása, lásd *Tudomány – Egyetem. A Pécsi Egyetem és hallgatói a középkortól napjainkig*. A konferencia-előadás ppt-n bemutatott anyagából. Az átvételhez való hozzájárulást ezúton is köszönöm. – F. M.

Az 1970-es évektől lettek stabilak az oktatási keretek, megszilárdult a négyéves kétszakos képzési struktúra. A pécsiek által „Pedfő”-nek nevezett intézmény országosan elismert pedagógusképző műhellyé vált. (3. kép) Ennek ellenére folyamatos volt az igény a bölcsészkar újjászervezésére. Az egyetemi hagyományokat a jogi kar tartotta ébren: 1967-ben nagy országos rendezvénnyel emlékeztek meg az 1367-ben alapított, első magyar egyetemről. Felmerül a kérdés, hogy pótolta-e a főiskola a bölcsészkar hiányát. A kérdésre egyértelmű nem a válasz. Számos példa van arra, amikor maguk a főiskolai oktatók küldték el legjobb diákjaikat, hogy valamelyik egyetemen fejezzék be tanulmányaikat. Az 1970-es évektől az oktatói gárdában azonban – elsősorban egyéni ambíciók nyomán – kimagasló kutatói teljesítmények is születtek. A „Pedfő” alkalmassá vált arra, hogy egyetemi kar szerveződjön és épüljön rá.



3. kép  
A Pécsi Pedagógiai/  
Tanárképző Főiskola épülete

## Janus Pannonius Tudományegyetem

1982-ben a Pécsi Pedagógiai Főiskola az akkor létrehozott Janus Pannonius Tudományegyetem Tanárképző Karává alakult.<sup>40</sup> Az egyetemmé válás nemcsak az egykori főiskolának a hazai bölcsészkarokhoz mért felfejlesztését tűzte ki célul, hanem a tanárképzés, és a hozzá kapcsolódó oktatási tartalmak, módszerek reformját is. Ezzel összekapcsolódott a pedagógusképzés tartalmi és módszertani reformjának szükségessége és a pécsi bölcsészképzés visszaállítása: „a főiskola pedagógusképző hagyományaira építve, egy integrált tudásanyagot közvetítő, innovatív, gyakorlatorientált, a társadalmi igényekre érzékenyen reagáló, s hosszabb távon a társadalom- és természettudományok elméleti szakembereinek, kutatóinak nem tanári jellegű felkészítését is ellátó bölcsészkar modell irányába mutató tradícióváltás”.<sup>41</sup> Ez volt az ún. „egységes tanárképzés”, amely módszerében a tutori rendszert és a kiscsoportos szemináriumi képzést állította előtérbe. A célok megfogalmazói abból indultak ki, hogy a kiscsoport és a szeminárium az egyéni fejlődést jobban követhetővé teszi, megalapozza az önálló ismeretszerzést és az elmélyült kutatómunkát is; valamint az oktató-nevelő munka szempontjából strukturált, továbbfejleszhető tudáshoz juttatja a hallgatókat. Ezt szolgálták a választható tárgyak, a tantervi alternatíva, a témaválasztás szabadsága, amely nagyfokú hallgatói felelősséget feltételezett a hallgatók részéről tanulmányaik irányításában. A megnövelt idejű gyakorlati képzés (kiscsoport, szeminárium) nem nélkülözhetette az átfogó képet megrajzoló, az önálló munkát szemléletében segítő előadásokat. A hallgatói igények egyre markánsabb megfogalmazása nyomán visszakérültek helyükre az egyetemi előadások, és a képzés struktúrája az 1980-as évek végére a többi bölcsészkar képzési rendszerével azonossá vált. Ezzel 1988-ban a kísérletet befejezettek tekintették.<sup>42</sup>

<sup>40</sup> LENGVÁRI–POLYÁK 2013.

<sup>41</sup> POLYÁK 2013. 34.

<sup>42</sup> Lásd 1988. december 22-én Czibere Tibor művelődésügyi miniszter levelét Ormos Mária rektorhoz a kísérleti jelleg megszüntetéséről. In: LENGVÁRI–POLYÁK 2013. 253.

A JPTE 1982–1992 között fennálló Tanárképző Karán 1983 őszén indult el az egyetemi képzés magyar, történelem,<sup>43</sup> angol és orosz szakokon, felmenő rendszerben, a főiskolai képzés fokozatos megszüntetése mellett. Az 1980-as évek az építkezés és bővülés időszaka volt. 1985-ben francia és olasz egyetemi szakokkal bővült a kar; míg 1989-ben elindultak az első természettudományos egyetemi szakok, a földrajz és a fizika; valamint a rajz- és vizuális nevelés. 1990-ben lépett be a biológia, a német és nemzetiségi német szak, 1991-ben a néprajz, a szociális munkás és a szociálpolitikus szak, 1992-ben pedig az énekzene, karvezetés, pszichológia és a testnevelés. Az egyetemi szakok gyarapodása 1992-re megérlelte a helyzetet a Tanárképző Kar szétválására: ekkor alakult meg a mai Bölcsészettudományi és a Természettudományi Kar. A Bölcsészettudományi Karból 1996-ban vált ki a művészeti képzés, és szerveződött meg a Művészeti Kar, majd a Felnőttképzési Kar elődje, intézeti formában.

A Tanárképző Kar felbomlása a tanárképzés szempontjából az alábbi következményekkel járt: a tanárképzés koordinálása a BTK szervezetén belül maradt, gazdája a Tanárképző Intézet lett, amely betagozódott a Humán Fejlesztési Tudományok Intézetébe (HUFTI). 1995-ben pedig kiválva ebből a keretből létrejött egy önálló, karközi szervezeti egység a Tanárképző Intézet. A Művészeti Kar és a Felnőttképzési Intézet (majd Kar) szintén rendelkezett tanári szakokkal is, így a Tanárképző Intézet feladatköre bővült. Amikor 2000-ben a Janus Pannonius Tudományegyetem és a Pécsi Orvostudományi Egyetem összeolvadásával megszületett a Pécsi Tudományegyetem, a hatályos felsőoktatási törvény nem tette lehetővé karközi intézetek fenntartását. Hosszú viták után a Tanárképző Intézet visszakerült eredeti helyére, a Bölcsészettudományi Karra. A bölcsészkar intézeti struktúrájának kialakításakor jött létre a mai Neveléstudományi Intézet.

Jelenleg a Pécsi Tudományegyetem tíz kara közül hat foglalkozik tanárképzéssel, és a hetedik most fontolgatja tanári szak indítását. Mára a gondot okozó párhuzamosságok letisztulni látszanak. Ebben a folyamatban fontos szerepe volt a 2007. évi törvényi szabályozásnak, amely előírta, hogy intézményen belül a tanárképzésnek egy szakgazdája lehet csak. Ekkor alakult meg a Pedagógusképzést Koordináló Központ (PKK), amelynek munkája egy nagyobb pályázat lebonyolítása során összeforrt. Ez volt a „*Pedagógusképzést segítő szolgáltató és kutatóhálózatok kialakítása*” projekt 2009–2011 között (TÁMOP 4.1.2/b).<sup>44</sup> A pályázat keretében készült egy adatbázis az 1980–2011 között Pécsen tanári diplomát szerettekéről. Az adatbázis összesítése szerint 1980–2011 között 22300 tanári diplomát adott ki a Pécsi Tudományegyetem (és jogelődje).<sup>45</sup>

43 Lásd PTK 2008. 9–14.

44 SZENDINÉ 2011.

45 SZENDINÉ 2011. 94.

## KÉPJEGYZÉK

1. kép Vatikáni Levéltár
2. kép Pécsi Egyetemtörténeti Gyűjtemény – eKéPEK, a festményreprodukciók Rodler Miklós fotói
3. kép Pécsi Egyetemtörténeti Gyűjtemény – eKéPEK

## IRODALOM

- BARTA 1937 BARTA István: *Középkori szellemi művelődésünk és a középkori egyetemek*. Budapest, 1937.
- BÉKEFI 1909 BÉKEFI Remig: *A pécsi egyetem*. Budapest, 1909.
- BODA 2002 BODA Miklós: *Stúdium és literatúra. Művelődéstörténeti tanulmányok*. Pécs, 2002.
- BTK JKV 2012 *A Magyar Királyi Erzsébet Tudományegyetem Bölcsész-, Nyelv- és Történettudományi Kar tanácsülési jegyzőkönyveinek napirendi pontjai. 1918–1940*. Szerk. és összeáll. KOVÁCS Adrienn. (PTE Egyetemi Levéltár kiadványai 2. Sorozatszerk. LENGVÁRI István) Pécs, 2012.
- CZIBÓK–JANKOVITS–NAGY 2000 *Memoria Professorum Quinqueecclesiensium. Az Erzsébet Tudományegyetem és a jogutód intézmények professzorai*. Szerk. CZIBÓK Balázs – JANKOVITS László – NAGY Ferencné. Pécs, 2000.
- FEDELES 2009 FEDELES Tamás: Studium generale Quinqueecclesiense. In: *A Pécsi egyházmegye története I. (1009–1543)*. Szerk. FEDELES Tamás – SARBÁK Gábor – SÜMEGI József. Pécs, 2009. 557–572.
- FEDELES 2011a FEDELES Tamás: A középkori pécsi egyetem. In: FEDELES Tamás – LENGVÁRI István – POHÁNKA Éva – POLYÁK Petra: *A pécsi felsőoktatás évszázadai*. Pécs, 2011. 14–31.
- FEDELES 2011b FEDELES Tamás: *Eztán Pécs tűnik szemünkbe. A város középkori históriája 1009–1526*. Pécs, 2011.
- FEDELES–KOSZTA 2011 FEDELES, Tamás – KOSZTA, László: *Pécs (Fünfkirchen) das Bistum und die Bischofsstadt im Mittelalter*. (Publikationen der ungarischen Geschichtsforschung in Wien Bd. II.) Wien, 2011.
- FONT 2001a FONT, Márta: Ede Petrovich, der Forscher der mittelalterlichen Universität von Pécs/Fünfkirchen. In: *Die ungarische Universitätsbildung*. Hrsg. FONT, Márta – SZÖGI, László. Pécs, 2001. 75–85.

- FONT 2001b *Tanulmányok Petronich Ede tiszteletére.* Szerk. FONT Márta. (Tanulmányok Pécs történetéből 9.) Pécs, 2001.
- FONT 2002 FONT Márta: A középkori pécsi egyetem. *Jelenkor* 45. (2002):5. 473–479.
- GYÁNTI 2010 GYÁNTI István: Halasy-Nagy József. In: *Pécs Lexikon.* I. kötet. Főszerk. ROMVÁRY Ferenc. Pécs, 2010. 284.
- KLANICZAY 1974 KLANICZAY Tibor: Megoldott és megoldatlan kérdések az első magyar egyetem körül. *Irodalomtörténeti Közlemények* 78. (1974):2. 161–177.
- KLANICZAY 1984 KLANICZAY Tibor: Egyetem és politika a magyar középkorban. In: *Eszmetörténeti tanulmányok.* Szerk. SZÉKELY György. Budapest, 1984. 35–44.
- KOLLER 1784–1812 KOLLER, Josephus: *Historia episcopatus Quinqueecclesiarum.* I–VII. Posonii – Pesthini 1784–1812.
- KOSZTA 1996 KOSZTA László (ford.): Az egyetem alapítólevele. In: *Pécs ezer éve. Szemelvények és források a város történetéből (1009–1962).* Történelmi olvasókönyv. Főszerk. MÁRFI Attila. Pécs, 1996. 49–51.
- KOVÁCS 2012 KOVÁCS Adrienn: A jegyzőkönyvek keletkezési körülményei és forrásértékük. In: *A Magyar Királyi Erzsébet Tudományegyetem Bölcsészeti-, Nyelv- és Történettudományi Kar tanácsülési jegyzőkönyveinek napirendi pontjai. 1918–1940.* Összeáll. KOVÁCS Adrienn. (PTE Egyetemi levéltár kiadványai 2. Sorozatszerk. LENGVÁRI István) Pécs, 2012. 14–17.
- KUBINYI 1971 KUBINYI András: A középkori magyarországi városhálózat hierarchikus térbeli rendjének kérdéséhez. *Településtudományi közlemények* 23. (1971) 58–78.
- KUBINYI 2001 KUBINYI András: Pécs gazdasági jelentősége és városiassága a középkorban. In: *Pécs szerepe a Mohács előtti Magyarországon.* Szerk. FONT Márta. Pécs, 2001. 43–52.
- LENGVÁRI 2011 LENGVÁRI István: A Bölcsészeti-, Nyelv és Történettudományi Kar. In: FEDELES Tamás – LENGVÁRI István – POHÁNKA Éva – POLYÁK Petra: *A pécsi felsőoktatás évszázadai.* Pécs, 2011. 75–79.
- LENGVÁRI–POLYÁK 2013 *A pécsi bölcsészkar bölcsője. A Pécsi Tanárképző Főiskola egyetemi karrá válása és az egységes, egyetemi szintű tanárképzési kísérlet.* Szerk. LENGVÁRI István – POLYÁK Petra. Pécs, 2013.
- MÁLYUSZ 2007 MÁLYUSZ Elemér: *Egyházi társadalom a középkori Magyarországon.* Budapest 2007.<sup>2</sup>

- MÁRTONFFY 1937 *Magyar felsőoktatás. Az 1936. évi december hó 10-től december hó 16-ig tartott Országos Felsőoktatási kongresszus munkálatai.* Szerk. MÁRTONFFY Károly. Budapest, 1937.
- MATSCHINEGG 2001 MATSCHINEGG, Ingrid: Studentische Migration im Umfeld der Universität Wien (14.–15. Jahrhundert). In: *Die ungarische Universitätsbildung und Europa.* Hrsg. FONT, Márta – SZÖGI, László. Pécs, 2001. 109–116.
- MEMORIA 1995 *Régi magyar egyetemek emlékezete. Memoria universitatum et scholarum maiorum regni Hungariae 1367–1777.* Ed. SZÖGI, László. Budapest, 1995.
- PETROVICH 1960 PETROVICH Ede: Pécs középkori kórháza. In: *Janus Pannonius Múzeum Évkönyve, 1960.* Szerk. DOMBAY János. Pécs, 1961. 271–274.
- PETROVICS 2001 PETROVICS István: A középkori Pécs polgárai. In: *Pécs szerepe a Mohács előtti Magyarországon.* Szerk. FONT Márta (Tanulmányok Pécs történetéből 9.) Pécs, 2001. 163–196.
- PETROVICS 2005 PETROVICS István: A középkori pécsi egyetem és alapítója. *Aetas* 20. (2005):4. 29–40.
- POHÁNKA 2011a POHÁNKA Éva: A pozsonyi egyetemalapítás. In: FEDELES Tamás – LENGVÁRI István – POHÁNKA Éva – POLYÁK Petra: *A pécsi felsőoktatás évszázadai.* Pécs, 2011. 49–52.
- POHÁNKA 2011b POHÁNKA Éva: A budapesti évek. In: FEDELES Tamás – LENGVÁRI István – POHÁNKA Éva – POLYÁK Petra: *A pécsi felsőoktatás évszázadai.* Pécs, 2011. 53–54.
- POLYÁK 2011 POLYÁK Petra: A Pedagógiai/Tanárképző Főiskola. In: FEDELES Tamás – LENGVÁRI István – POHÁNKA Éva – POLYÁK Petra: *A pécsi felsőoktatás évszázadai.* Pécs, 2011. 105–114.
- POLYÁK 2013 POLYÁK Petra: Tanárképzés Pécsen a 20. században. In: *Mandulavirágzás Tudományos Napok: Tudomány-Egyetem. A Pécsi Egyetem és hallgatói a középkortól napjainkig.* Témavezető: Font Márta [CD-ROM]. Szerk. FONT Márta – KURÁTH Gabriella – MAYER Lilla – FARKAS Gyöngyvér Csilla – PÁLFI Melinda. Pécs, 2013. 32–35.
- PTK 2008 CSABAI Zoltán – DÉVÉNYI Anna – FISCHER Ferenc – HAHNER Péter – KISS Gergely – VONYÓ József: Előszó. A pécsi történelem-képzés rövid története. In: *Pécsi Történeti Katedra.* Szerk. CSABAI Zoltán – DÉVÉNYI Anna – FISCHER Ferenc – HAHNER Péter – KISS Gergely – VONYÓ József. Pécs, 2008. 9–14.

- ROTH–GÜNDISCH 2010 ROTH, Harald – GÜNDISCH, Konrad: *Fünfkirchen/Pécs. Geschichte einer Europäischen Kulturhauptstadt*. Wien–Köln–Weimar, 2010. 33–34.
- SÁNDOR 2010 SÁNDOR László: Weszely Ödön. In: *Pécs Lexikon*. II. kötet. Főszerk. ROMVÁRY Ferenc. Pécs, 2010. 406.
- SCHUCH 2001 SCHUCH, Gereon: A pécsi bölcsészettudományi kar megszüntetése 1940-ben és az intézeti könyvtár sorsa. Független lévők kérdések. In: *Tanulmányok Pécs történetéből, 10–11–12*. Szerk. VARGA Lajos – VONYÓ József. Pécs, 2001. 301–306.
- SZABÓ 1940 SZABÓ Pál: *A M. Kir. Erzsébet Tudományegyetem és irodalmi munkássága*. Pécs, 1940.
- SZENDINÉ 2011 *A kompetencia-alapú pedagógusképzés regionális szervezeti, tartalmi és módszertani fejlesztése a Pécsi Tudományegyetem és a Kaposvári Egyetem részvételével*. Szerk. SZENDINÉ FARAGÓ Adrienne. Pécs, 2011.
- SZÖGI 1995 SZÖGI, László: Die Universitäten Ungarns vom Mittelalter bis zum aufgeklärten Absolutismus. In: *Régi magyar egyetemek emlékezete. Memoria universitatum et scholarum maiorum regni Hungariae 1367–1777*. Ed. SZÖGI, László. Budapest, 1995. 25–36.
- WESZELY 1929 WESZELY Ödön: *Az egyetem eszméje és típusai. A M. Kir. Erzsébet Tudományegyetem ünnepi közgyűlésén, 1929. szeptember 22-én tartott rektori székfoglaló előadás*. Budapest 1929. (<http://mek.oszk.hu/01900/01934/html/weszel13.htm>) [2012.10.11.]
- ZIMMERMANN 2001 ZIMMERMANN, Harald: Wilhelm von Koppenbach, der Gründer der Universität Fünfkirchen. In: *Die ungarische Universitätsbildung und Europa*. Hrsg. FONT, Márta – SZÖGI, László. Pécs, 2001. 33–39.



## **The Traditions of Teacher Training in Pécs**

**by Márta Font**

### **(Summary)**

The past of teacher training in Pécs is inseparable from the wider history of the University of Pécs and from the sometimes rather heroic struggles for survival of the university and of its individual faculties. At the same time, the history of teacher training also exemplifies what energies can be gained from tradition, sometimes in seemingly hopeless situations.

Although teacher training, as a particular field of higher education, belongs to the university's twentieth-century history, the tradition and historical roots of the University of Pécs cannot be ignored. The foundation of the medieval *universitas* in the 14th century had already been surrounded by problems very much similar to the difficulties that we have to tackle today, including the question of financing, and the tension between our aims and our possibilities. In the Middle Ages, teacher training was not isolated within the educational system, but constituted an organic part of the whole, conforming to the principle of *docendo discimus*. The existence of the *universitas* in the Middle Ages was strongly connected with the bishop's person (William of Koppenbach) and the same can be said of the attempt to re-establish the university in the eighteenth century by Bishop György Klimó. It is the latter who accumulated the Klimó Library which today serves as the basis of our University Library.

In the twentieth century, Pécs, strictly speaking, owed each of its four faculties to the Treaty of Trianon: the Royal Erzsébet University, founded in 1912, had to be moved from its original hometown of Pozsony (Bratislava). The university at Bratislava, after a brief transitional period in Budapest (1920–1923), was moved to Pécs. During its operation in Pécs, the thought that the university's presence in that city was only transitory was continually „in the air”. The Faculty of Theology, operating in Sopron, was only loosely tied to the institution in Pécs. The Faculty of Medicine has always had a well-established and significant number of teachers and students and there developed a substantial clinical background. The new building, having been erected to accommodate the Faculty of Law by 1934, offered stability in the midst of temporality for the faculty. The building, designed for the Faculty of Humanities, was never finished; besides financial difficulties, there arose personal problems thus the project, regarded to be „the weakest link in the chain”, was terminated.

The Pedagogical College, founded in 1948, was the experimental field of training for a long time: students graduated with double and triple majors after finishing two-, three-, and four-year programmes. Until 1964, this form of education had also been characterized by instability; the all-too-frequent reorganizations resulted in the lack of any demand for systematic scholarly research. After the 1970s, the educational framework

became more standardized and double-degree programmes, lasting for four years, became the common structure.

Since then, “PedCol”, or “Pedfő”, as the people of Pécs used to call it, had become a nationally acknowledged teacher training centre which, by 1982, was ready to offer ground for setting up a university faculty, the Faculty of Education.

In 1982, the existence of the new institution, now a university, meant that the previous Teacher Training College had to raise its standards and adjust them to those of other national faculties of humanities as well as to improve its pedagogical content and methods. The structure of training had become similar to the programmes of the other faculties of humanities by the end of the 1980s: the experimental period was declared to be over in 1988. In 1992, the Faculty of Education was split into the Faculty of Humanities and the Faculty of Sciences, then a Faculty of Music and Visual Arts was established. At present, six out of ten faculties of the university are involved in teacher training, its host institute being an inter-faculty organization, the Centre for Coordinating Teacher Training (“PKK”).

(A szöveget Hartvig Gabriella fordította.)